

Forskningsrådet har arealbruk høyt på agendaen – men vi er langt fra i mål

Norge og verden trenger mer kunnskap, og vi må ta den raskere i bruk. Kyrre Groven i Vestlandsforskning og Erlend B. Nilsen i NINA påpeker i sin kronikk 15.8.2024 at ikke-bærekraftige arealbruksendringer er en trussel mot naturmangfoldet og gir økte utslipp av klimagasser. Det kan også gi økt risiko for naturfarer. På den andre siden kan god arealforvaltning bidra til løsninger på de samme problemene. Hvordan vi forvalter våre arealer er derfor en nøkkel i å løse både klima- og naturkrisa. Forskningsrådet har disse utfordringene høyt på agendaen, men vi er ikke i mål.

AV EVA FALLETH, OMRÅDEDIREKTØR FOR BÆREKRAFTIG SAMFUNNSUTVIKLING | PUBLISERT 6. SEP. 2024 | OPPDATERT 18. MARS 2025

[Denne saken ble først publisert på forskersonen.no 05.09.2024](#)

Riksrevisjonen, OECD og Klimautvalget 2050 har dokumentert at arealutviklingen i Norge ikke er bærekraftig. Dette skjer samtidig som verdens land skal følge opp målene i [den globale naturavtalen](#), inkludert blant annet 30% restaurering og 30% bevaring. Også Norge. Dette skriver også administrerende direktør i Forskningsrådet Mari Sundli Tveit om i hennes innlegg i forskning.no [Hvor mye utbygging tåler vi – og naturen?](#) (forskersonen.no)

Over flere år har Forskningsrådet gjennom en serie av tematiske utlysninger på temaet *Arealer under press* bygget opp en stor portefølje med forskning - 35 forskningsprosjekter for 500 millioner kroner. Bare i årets utlysning forventer vi å investere nær 200 millioner. Oppslutningen fra forskningsmiljøer, sivilsamfunn og offentlig sektor som skal ta forskningen i bruk har vært formidabel og vi ser dette som bevis for et stort kunnskapsbehov. Dette er prosjekter hvor forskerne må samarbeide med næringslivet, offentlig sektor og andre organisasjoner. Forskningsrådet ser at vi trenger mer av denne typen sektorovergripende kunnskapsutvikling for å møte store samfunnsutfordringer.

Men hvor trykker skoen mest nå? Nettopp for å finne ut av det lyste vi ut de to kunnskapsoppsummeringene som Vestlandsforskning og NINA nå har levert. Disse vil vi nå bruke til å tegne kartet for satsing på feltet fremover. Det er mange virkemidler å bruke – her er noe av det vi vil se på.

- Vi vil koble forskning og samfunn gjennom prosjekter som skal skape bredere engasjement om samfunnsutfordringene og gir tillit hos de som skal bruke forskningsresultatene.
- Kommunene spiller en avgjørende rolle i arealforvaltningen. Vi vil legge til rette for at kommunene får økt kompetanse og selv stiller de rette spørsmålene som angår dem. Innovasjonsprosjekter og doktorgradsprosjekter kan bidra til det.
- Alt kan ikke løses i samarbeid. Det er sterke interesser og samfunnshensyn bak arealendringer og naturinngrep. Derfor trenger vi også nysgjerrighetsdrevet, gjerne samfunnskritisk forskning, som kan gi ny kunnskap om interesser, verdier, konflikter, makt, kanskje også om endringer og sammenhenger i økosystemer, klima og landskap som ellers ikke får tilstrekkelig oppmerksomhet.
- For å kunne tenke enda mer langsiktig og se flere ting i sammenheng, kan det være behov for større satsinger enn tradisjonelle enkeltprosjekter kan bære.

Vi vil ikke kunne bruke alle virkemidler på en gang, men bærekraftig natur- og arealbruk er høyprioritert på vår agenda. Vi jobber aktivt for å samordne forskningsinnsatsen på tvers av sektorer, forskningsmiljøer og brukere og har nå to gode kunnskapsoppsummeringer å se til i videre arbeid.

